

Київський університет
імені Бориса Грінченка
Благодійний фонд
імені Антона Макаренка

ISSN 2078-1687

INDEX COPERNICUS
I N T E R N A T I O N A L

ПЕДАГОГІЧНИЙ ПРОЦЕС: ТЕОРІЯ І ПРАКТИКА

ЗБІРНИК НАУКОВИХ ПРАЦЬ

ВИПУСК

3

2014

- ПЕДАГОГІКА
- ПСИХОЛОГІЯ

Заснований у 2002 році

ББК 74.00

УДК: 378

П 24

Рекомендовано до друку рішенням Вченої ради
Київського університету імені Бориса Грінченка
від 25 вересня 2014 року, протокол № 8.

Засновники:

Київський університет імені Бориса Грінченка,
Благодійний фонд імені Антона Макаренка

*Збірник наукових праць видається з
благодійною метою і розповсюджується
безкоштовно*

Реєстраційне свідоцтво
КВ №17844-6694ПР від 06.06.2011 р.

ISSN – 2078-1687

Адреса редакції:
04212, м. Київ, вул. Тимошенка, 13-б

Офіційний сайт:
<http://pptp.org.ua/>

Головний редактор:
(044) 426-84-05 (Київ)
E-mail: ndl.osv@kubg.edu.ua

Заступник головного редактора:
(044) 272-15-83 (Київ)

Головний редактор:
Світлана СИСОЄВА;
Людмила ХОРУЖА (заст. гол. ред.),
Ольга БЕЗПАЛЬКО,
Надія ЧЕРНУХА,
Сергій БОЛТІВЕЦЬ,
Станіслав КАРАМАН,
Людмила КОЗАК (відп. секретар),
Ольга ЛОЗОВА,
Світлана МАРТИНЕНКО,
Віктор ОГНЕВ'ЮК,
Ольга ОЛЕКСЮК,
Неоніла ПОБІРЧЕНКО,
Оксана СЕРГЄЄНKOVA,
Ірина СОКОЛОВА,
Тамара ЯЦЕНКО,
Георгій БАЛЛ

Комп'ютерний набір:
Ілона Тригуб

Збірник наукових праць з теорії і практики педагогічного процесу адресовано науковцям, студентам, викладачам вищих навчальних закладів, керівникам та вчителям середніх загальноосвітніх шкіл, магістрантам, аспірантам, докторантам, слухачам закладів післядипломної педагогічної освіти, всім, хто цікавиться проблемами організації педагогічного процесу в закладах освіти різних типів і рівнів акредитації.

Збірник наукових праць включено ВАК України до переліку наукових фахових видань України, в яких можуть публікуватися результати дисертаційних робіт на здобуття наукових ступенів доктора і кандидата наук з *педагогіки та психології* (Затверджено постановою президії від 14.10.2009 р. № 1-05/4 бюлетень ВАК України №11, 2009; наказ ВАК України від 25 червня 2011 р. № 626 бюлетень ВАК України № 8, 2011).

Збірник наукових праць входить до польської міжнародної наукометричної бази даних *Index Copernicus* та російської наукометричної бази *РІНЦ*.

ЗМІСТ

Частина 1	
ТЕОРІЯ ПЕДАГОГІЧНОГО ПРОЦЕСУ	5
Батечко Н. Г.	
МОДЕЛЮВАННЯ ЗМІСТУ ОСВІТИ МАЙБУТНІХ ВИКЛАДАЧІВ ВИЩОЇ ШКОЛИ В УМОВАХ МАГІСТРАТУРИ.....	5
Конопленко Л. О.	
ВИЗНАЧЕННЯ ЗМІСТУ НАВЧАННЯ УСНОГО СПІЛКУВАННЯ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ ІЗ ІНФОРМАЦІЙНОЇ БЕЗПЕКИ	13
Довмантович Н. Г.	
САМООСВІТНЯ КОМПЕТЕНТНІСТЬ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ У ПЕДАГОГІЧНІЙ ТЕОРІЇ.....	18
Іонова О. М.	
ФОРМУВАННЯ НАЦІОНАЛЬНИХ ЦІННОСТЕЙ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ ЗАСОБАМИ МИСТЕЦТВА ОРІГАМІ: МЕТОДИЧНИЙ АСПЕКТ	23
Сорокін І. І.	
ВИХОВАННЯ ТОЛЕРАНТНОСТІ У ПІДЛІТКІВ ГРУПИ РИЗИКУ У ПЕДАГОГІЧНОМУ ПРОЦЕСІ ЗАГАЛЬНООСВІТНЬОЇ ШКОЛИ.....	28
Цуркан Т. Г.	
ПЕДАГОГІЧНА ОСВІТА БАТЬКІВ	33
Леонтьєва І. В.	
ВНЕСОК О. ЛАЗУРСЬКОГО У РОЗВИТОК МЕТОДОЛОГІЇ ПСИХОЛОГО- ПЕДАГОГІЧНОГО ДОСЛІДЖЕННЯ: МЕТОД ПРИРОДНОГО ЕКСПЕРИМЕНТУ	37
Частина 2	
ПРАКТИКА ОРГАНІЗАЦІЇ ПЕДАГОГІЧНОГО ПРОЦЕСУ	42
Синєкоп О. С.	
КОНТРОЛЬ ЗА СТВОРЕННЯМ ІНШОМОВНИХ КОЛЕКТИВНИХ ПУБЛІКАЦІЙ СТУДЕНТАМИ ТЕХНІЧНИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ	42
Чернігівська Н. С.	
ОСОБЛИВОСТІ ЗМІСТУ НАВЧАННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ СТУДЕНТІВ НЕМОВНИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ	48
Гуменюк О. М.	
ПРОБЛЕМИ КОНТРОЛЮ ЗНАНЬ І ВМІНЬ СТУДЕНТІВ В УМОВАХ ІНТЕГРАЦІЇ ВИЩОЇ МЕДИЧНОЇ ОСВІТИ У СВІТОВИЙ ОСВІТНІЙ ПРОСТІР	52
Бабенко Л. В.	
ПРОФЕСІЙНО-ХУДОЖНЯ ПІДГОТОВКА МАЙБУТНІХ ВЧИТЕЛІВ ОБРАЗОТВОРЧОГО МИСТЕЦТВА	54
Фольварочний І. В.	
ПРОСВІТНИЦЬКА ДІЯЛЬНІСТЬ У ПОПУЛЯРИЗАЦІЇ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ.....	60
Брюханова Г. В.	
ДО ПРОБЛЕМИ ВДОСКОНАЛЕННЯ ОСВІТИ ФАХІВЦІВ З ДИЗАЙНУ ДРУКОВАНОЇ ПРОДУКЦІЇ	63
Наконечна О. В.	
СТАН ГОТОВНОСТІ МАЙБУТНІХ СОЦІАЛЬНИХ ПЕДАГОГІВ ДО ВИКОРИСТАННЯ АРТ-ТЕРАПІЇ У РОБОТІ З ПІДЛІТКАМИ.....	68

Частина 3

ТЕХНОЛОГІЗАЦІЯ ПЕДАГОГІЧНОГО ПРОЦЕСУ 73

Козак Л. В.

ПІДГОТОВКА МАЙБУТНІХ ВИКЛАДАЧІВ ДОШКІЛЬНОЇ ПЕДАГОГІКИ І ПСИХОЛОГІЇ ДО ІННОВАЦІЙНОЇ ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ: ТЕХНОЛОГІЧНИЙ АСПЕКТ 73

Балаєва К. С.

МОДЕЛЮВАННЯ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ ДОШКІЛЬНОГО ПРОФІЛЮ ДО ЗАСТОСУВАННЯ ІННОВАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У ПРОФЕСІЙНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ . . 78

Корнят В. С.

ФОРМИ ТА МЕТОДИ ФОРМУВАННЯ ДІАГНОСТИЧНИХ УМІНЬ МАЙБУТНІХ СОЦІАЛЬНИХ ПЕДАГОГІВ У ПРОЦЕСІ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ 83

Серих Л. В.

ТЕХНОЛОГІЯ ВЗАЄМОДІЇ ЗАГАЛЬНООСВІТНИХ ТА ПОЗАШКІЛЬНИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ В ЕСТЕТИЧНОМУ ВИХОВАННІ ПІДЛІТКІВ 87

Частина 4

КОМПЕТЕНТІСНІ ЗАСАДИ ОРГАНІЗАЦІЇ ПЕДАГОГІЧНОГО ПРОЦЕСУ 93

Козир М. В.

ІНТЕЛЕКТУАЛЬНІ МОЖЛИВОСТІ В ІНФОРМАЦІЙНІЙ КОМПЕТЕНТНОСТІ СУБ'ЄКТІВ ПЕДАГОГІЧНОЇ ВЗАЄМОДІЇ 93

Греб М. М.

ЛІНГВОДИДАКТИЧНА СТРАТЕГІЯ ФОРМУВАННЯ ЛЕКСИЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ: СОЦІОКУЛЬТУРНИЙ АСПЕКТ 97

Кульбашна Я. А.

ФОРМУВАННЯ ІНШОМОВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ У МАЙБУТНІХ СТОМАТОЛОГІВ . 103

Частина 5

ЗАРУБІЖНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ ДОСВІД 110

Коцюбинський О. В.

РЕФОРМАТОРСЬКА ПЕДАГОГІКА НІМЕЧЧИНИ ЯК ПЕДАГОГІЧНИЙ ФЕНОМЕН ПОЧАТКУ ХХ СТ. 110

Заяць Л. І.

ІНТЕГРАЦІЯ УНІВЕРСИТЕТІВ НІДЕРЛАНДІВ У МІЖНАРОДНЕ ОСВІТНЄ СЕРЕДОВИЩЕ 115

Полянничко З. О.

ТЕНДЕНЦІЇ ІНФОРМАТИЗАЦІЇ ШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ У РЕСПУБЛІЦІ ПОЛЬЩА 121

Частина 6

ПСИХОЛОГІЯ ПЕДАГОГІЧНОГО ПРОЦЕСУ 127

Вознюк А. В.

ЗАГАЛЬНИЙ РІВЕНЬ СФОРМОВАНОСТІ ПСИХОЛОГІЧНОЇ ГОТОВНОСТІ КЕРІВНИКІВ ОСВІТНИХ ОРГАНІЗАЦІЙ ДО УПРАВЛІННЯ ПЕДАГОГІЧНИМИ ПРАЦІВНИКАМИ 127

Громова Н. М.

ПРОБЛЕМА КРИТИЧНОГО МИСЛЕННЯ У ПРАЦЯХ ВІТЧИЗНЯНИХ ТА ЗАРУБІЖНИХ ДОСЛІДНИКІВ 133

АВТОРИ ВИПУСКУ 137**ПАМ'ЯТКА АВТОРУ 139****ДО ВІДОМА ЧИТАЧІВ 140**

repairs, financial literacy, etc. Ukrainian education provides practical content and significantly improve the situation of the employment of young specialists.

Keywords: *reformatory pedagogy of Germany; reform of school education.*

Рецензенти

Кодлюк Я. П. – д. пед. н., проф.,

Чепіль М. М. – д. пед. н., проф.

Стаття надійшла до редакції 18.09.2014

УДК 378.4 (492)

Л. І. Заяць

ІНТЕГРАЦІЯ УНІВЕРСИТЕТІВ НІДЕРЛАНДІВ У МІЖНАРОДНЕ ОСВІТНЄ СЕРЕДОВИЩЕ

Присвячено процесу інтеграції вищої освіти Нідерландів у міжнародне освітнє середовище, зокрема університетів цієї країни. На основі аналізу нормативних документів Міністерства освіти, культури та науки Нідерландів, а також статистичних даних голландських наукових організацій автор окреслює ключові етапи інтеграції вищої освіти Нідерландів у європейський освітній простір, а також характеризує особливості забезпечення академічної мобільності та запровадження спільних програм навчання та присвоєння спільних дипломів, що є важливим етапом на шляху до впровадження стратегії Болонських реформ.

Ключові слова: *академічна мобільність; європейський простір вищої освіти (ЄПВО); Нідерландська організація міжнародного співробітництва у галузі вищої освіти (Nuffic); спільні програми навчання; університетська освіта Нідерландів.*

Вступ. У сучасному суспільстві освіта і знання стають транскордонним та транснаціональним явищем. Формування єдиного світового освітнього простору відбувається через зближення підходів різних країн до організації освіти, а також через визнання документів про освіту інших країн. Загальноєвропейський простір вищої освіти (ЕНЕА) й загальноєвропейський дослідницький простір (ERA) утворюють сучасне європейське суспільство знань. Спільний європейський освітній простір, з одного боку, сприяє зростанню мобільності студентів та професорсько-викладацького складу, а з іншого – академічна мобільність є необхідною умовою і рушійною силою процесу формування спільного освітнього простору.

У сучасних умовах розвиток академічної мобільності є каталізатором прискорення інтеграції України до Європейського освітнього простору, вдосконалення освітніх технологій, виходу української освіти на світовий рівень за показниками якості, інноваційного розвитку університетської науки. Тому, перед українською вищою освітою постає низка завдань, які продиктовані імперативами інтеграції вищої освіти України до Європейського освітнього простору. Досвід Нідерландів у цьому сенсі може бути надзвичайно корисним для України, адже вищим навчальним закладам цієї країни вдалося досягти досить істотних результатів виконанні аналогічних завдань.

Метою статті є розкриття особливостей процесу інтеграції вищої освіти Нідерландів у міжнародне освітнє середовище, а також характеристи-

ка особливостей забезпечення студентської та викладацької мобільності, запровадження спільних програм навчання та присвоєння спільних дипломів у нідерландських університетах.

Особливості процесу інтеграції вищої освіти Нідерландів у міжнародне освітнє середовище. Міжнародна інтеграція, інтернаціоналізація освіти стають одним з найважливіших факторів ефективної діяльності університетів. Провідні університети світу активно включаються в міжнародне освітнє середовище через програми академічних обмінів (навчання, наукові дослідження, стажування), в рамках освітніх проектів і через створення спільних навчальних планів відповідно до змісту європейських і світових рамкових стандартів, міжнародних літніх шкіл (професійна та мовна підготовка). Це створює принципово нові умови для діяльності університетів і вимагає від них активної модернізації.

За Болонськими домовленостями планується, що до 2020 року 20% студентів кожної європейської країни у процесі отримання вищої освіти мають певний період навчатися за кордоном (3-6 місяців). У Нідерландах вже у 2011 році 17% студентів здійснювали навчання (переважно протягом одного семестру) за кордоном (Quality in diversity, 2011, с. 26). Водночас варто звернути увагу на надзвичайну популярність голландських університетів серед іноземних студентів. У 2011 році серед випускників ВНЗ Нідерландів – 10% становили іноземці (С. Ching Meza, 2012, с. 26).

Такі результати є наслідком продуманої політики держави у галузі вищої освіти, в якій питанню

інтеграції вищої освіти Нідерландів у міжнародний освітній простір надається значний пріоритет. Зокрема, в одній із постанов Міністерства освіти, культури та науки Нідерландів визначається надзвичайно важлива роль процесу інтернаціоналізації вищої освіти та академічної мобільності: «На сучасному етапі в умовах, коли «економіка знань» стає домінуючою парадигмою економічного зростання Нідерландів, значення міжнародної мобільності студентів, викладачів та науковців надзвичайно зростає. Процес інтернаціоналізації забезпечує важливі стимули для підвищення якості вищої освіти. Чим більше буде розроблено міжнародних навчальних планів, тим краще студенти будуть підготовлені до вимог міжнародного ринку праці. Очевидно, що процес залучення іноземних студентів до навчання у вищих навчальних закладах Нідерландів вимагає високої якості освітніх послуг» (A publication of the Dutch Ministry of Education, Culture and Science, 2011).

Крім того, у згаданому документі визначаються способи залучення університетів до процесу інтеграції вищої освіти країни у міжнародний освітній простір, а саме:

- запровадження міжнародних навчальних планів, орієнтованих на іноземних, а також вітчизняних студентів;
- запровадження програм спільних дипломів за участі університетів інших країн;
- вдосконалення існуючих навчальних планів з урахуванням потреб міжнародного ринку праці (A publication of the Dutch Ministry of Education, Culture and Science, 2011).

У наступному документі («Ціна та переваги інтернаціоналізації вищої освіти» 2012 р.), опублікованому Міністерством освіти, культури та науки Нідерландів, визначаються ключові моменти процесу міжнародної інтеграції вищої освіти Нідерландів у європейський освітній простір:

- Університети Нідерландів мають належним чином забезпечити можливості для зовнішньої мобільності студентів, враховуючи важливість забезпечення належної підготовки голландських студентів до міжнародного ринку праці;
- Університети Нідерландів мають приділяти особливу увагу організації якісного відбору іноземних студентів;
- Університети Нідерландів мають забезпечити збалансовану кількість представників різних національностей у міжнародних навчальних групах.

Процес інтернаціоналізації вищої освіти має відбуватися чітко в рамках політики забезпечення якості навчання (A publication of the Dutch Ministry of Education, Culture and Science, 2012).

У цьому документі також зазначається, що міжнародна інтеграція, в цілому, має позитивний вплив на якість освіти, економічні зв'язки, запровадження інновацій та розвиток науки. Розвиток міжнародної мобільності студентів буде сприя-

ти підвищенню ефективності освітньої галузі у Нідерландах, особливо у галузях, де спостерігається недостатня кількість висококваліфікованих працівників. Міжнародна інтеграція вищої освіти також сприятиме забезпеченню економічного, політичного та культурного співробітництва у майбутньому (A publication of the Dutch Ministry of Education, Culture and Science, 2012).

Особлива роль у документі відводиться саме зовнішній мобільності голландських студентів, тобто їх можливості навчатися у іноземних вищих навчальних закладах протягом 1-2 семестрів, або взагалі отримання вищої освіти за кордоном, оскільки для випускників університетів важливі значення має підготовка до міжнародного ринку праці і набуття ними компетенцій міжнародного рівня. З метою активізації процесу зовнішньої мобільності розробляється система студентської стипендіальної мобільності. Існує ціланизканавчальних планів, які передбачають обов'язковий період навчання за кордоном (3-6 місяців). Також, значна частина університетів Нідерландів включають до навчального плану навчання за кордоном як додатковий компонент. Кредити, отримані у закордонних університетах, зараховуються до навчальної програми студента. З метою забезпечення такої можливості університети Нідерландів встановлюють довготривалі партнерські стосунки з іноземними університетами з метою обміну студентами (A publication of the Dutch Ministry of Education, Culture and Science, 2012).

Що стосується мобільності науковців-дослідників, у документі підкреслюється ключова роль обміну досвідом голландських науковців з науковцями інших країн. Важливу роль у даному процесі відіграє Нідерландська організація наукових досліджень (NWO), яка розробляє масштабні програми, спрямовані на залучення до співпраці провідних науковців з інших країн. Крім того, голландські науковці активно беруть участь у різноманітних програмах співпраці, розроблених Європейською радою досліджень (ERC).

Державні документи міністерства освіти, культури та науки Нідерландів визначають також основні напрями діяльності, спрямовані на активізацію процесу інтернаціоналізації вищої освіти країни:

- стимулювання зовнішньої мобільності студентів з метою кращої підготовки студентів до міжнародного ринку праці;
- відбір найкращих студентів з інших країн шляхом запровадження досконалих критеріїв відбору;
- збалансованість набору студентів представниками різних національностей;
- забезпечення якості навчальних програм, які пропонуються іноземним студентам;
- встановлення тісніших зв'язків іноземних студентів з країною, у якій вони навчаються, шляхом вивчення голландської мови, залучення до

діяльності культурних, громадських організацій та участі у діяльності місцевих підприємств (A publication of the Dutch Ministry of Education, Culture and Science, 2011).

За проханням Міністерства освіти, культури та науки Нідерландське бюро науково-економічного аналізу (*The Netherlands Bureau for Economic Policy Analysis*) провело дослідження економічної доцільності процесу інтеграції вищої освіти Нідерландів у міжнародний освітній простір. Основним висновком стало те, що збільшення кількості іноземних студентів позитивно впливає на економічний розвиток країни. Крім того, у презентованому аналізі зазначаються наступні позитивні наслідки інтеграції вищої освіти Нідерландів у міжнародний освітній простір:

- Відкритий ринок сприяє розширенню можливостей для студентів обрати саме той університет, який відповідає їх інтересам; поряд з цим підвищення конкуренції серед студентів сприяє підвищенню якості студентського складу.
- Залучення іноземних студентів сприяє розвитку міжкультурних відносин та налагодженню економічних зв'язків.

Існує беззаперечне свідчення високих результатів навчання студентів внаслідок мобільності студентів, яка сприяє підвищенню якості освіти (A publication of the Dutch Ministry of Education, Culture and Science, 2012).

Ключову роль у процесі організаційного забезпечення академічної мобільності у Нідерландах відіграє Нідерландська організація міжнародного співробітництва у галузі вищої освіти (Nuffic), головною метою якої є інтернаціоналізація вищої освіти, підтримка міжнародної академічної мобільності і посилення ролі нідерландської вищої освіти на ринку освітніх послуг. Ця організація керує різноманітними міжнародними освітніми програмами, спрямованими на посилення ефективності діяльності окремих осіб, організацій і установ у країнах, що розвиваються, допомагає їм реалізуватисвій потенціал. Серед таких програм варто назвати NICHE – Нідерландську ініціативу з розвитку закладів вищої освіти та NTP – Нідерландську програму інституційного зміцнення середньої професійної та вищої освіти, а також низку інших програм, кожна з яких охоплює певне коло країн та визначає напрями діяльності. Також, Нідерландська організація міжнародного співробітництва у галузі вищої освіти активно пропагує Нідерландську систему вищої освіти за кордоном. З цією метою у деяких країнах були створені представництва цієї організації (інформаційні центри), які надають усю необхідну інформацію про вищі навчальні заклади Нідерландів, проводять семінари та індивідуальні консультації, допомагають голландським та іноземним вищим навчальним закладам підібрати потенційних партнерів для міжнародного співробітництва, визначають форму співробітництва та окреслюють страте-

гію розвитку спільних освітніх програм та проєктів. Такі інформаційні центри діють у Бразилії, Китаї, Індії, Індонезії, Кореї, Мексиці, Росії, Таїланді та В'єтнамі (The Netherlands organisation for international cooperation in higher education).

Нідерландська організація міжнародного співробітництва у галузі вищої освіти є одним з найбільш відомих європейських центрів, який займається визнанням, узгодженням та порівнянням дипломів про вищу освіту різних країн. Ця установа також здійснює керівництво стипендіальними програмами від імені їх організаторів: уряду Нідерландів, Європейського Союзу, приватних організацій.

Таким чином, діяльність Нідерландської організації міжнародного співробітництва у галузі вищої освіти охоплює спрямована в руслі таких важливих напрямів:

- керівництво міжнародними освітніми програмами;
- керівництво стипендіальними програмами;
- поширення інформації про систему вищої освіти Нідерландів за кордоном;
- здійснення експертизи та визнання дипломів про вищу освіту різних країн.

Важливою віхою процесі Болонських перетворень є запровадження спільних програм навчання та надання спільних ступенів. Ці програми розробляються кількома університетами з різних країн, на основі єдиних вимог до забезпечення якості навчання та взаємного визнання ступенів. Для досягнення успіху у створенні таких програм університети-учасники мають обов'язково використовувати європейську систему трансферу залікових одиниць (ECTS), додаток до диплома європейського зразка, європейську рамку кваліфікацій.

У липні 2010 року Міністерством освіти, культури та науки Нідерландів було прийнято низку постанов, що регламентують надання спільних дипломів. За даними 2012 року у Нідерландах майже половина університетів запровадили спільні програми підготовки фахівців. Підґрунтям для запровадження спільних програм стало підписання двосторонніх угод про взаємне визнання результатів акредитації між голландсько-фламандською організацією акредитації та подібними установами Австрії, Норвегії, Франції, Швейцарії та Польщі (The Accreditation Organisation of the Netherlands and Flanders NVAO). Проте, як і у більшості європейських країн, які широко запроваджують спільні програми навчання, механізм розробки спільних дипломів ще потребує доопрацювання.

За даними голландської організації з міжнародного співробітництва у галузі вищої освіти (Nuffic) постійно зростає кількість іноземних студентів у вищих навчальних закладах країни. У 2007-2008 навчальному році кількість іноземних студентів у ВНЗ з державним фінансуванням становила 38,726 (22,408 – навчалися у закладах вищої професійної

освіти, що становило 6% від загальної кількості студентів цих закладів; 16,318 – навчалися в університетах, відповідно – 7,7%), у той час як у 2011-2012 н. р. – 56,131 (28,767 (6,8%) – у закладах вищої професійної освіти, 27,374 (11,2%) – в університетах). Таким чином ми бачимо, що у процентному відношенні спостерігається активне збільшення кількос-

ті іноземних студентів саме серед університетської молоді. Переважна більшість студентів приїздить до Нідерландів з Німеччини (25,032), з Китаю (4,313) та Бельгії (2,418). Як правило, в цілому основною метою навчання є отримання ступеню бакалавра (41,273 студенти) (The Netherlands organisation for international cooperation in higher education).

Таблиця 1

Розподіл іноземних студентів у ВНЗ Нідерландів за спеціальностями

	Університети	Заклади вищої професійної освіти
Економіка	7,582	13,906
Суспільні науки	5,837	3,343
Інженерні спеціальності	3,805	3,177
Мовознавство (Language and Culture)	2,292	4,101
Природничі науки	1,807	–
Право	1,806	–
Сільськогосподарські спеціальності та захист навколишнього середовища	1,629	594
Охорона здоров'я	1,503	2,486
Педагогічні спеціальності	73	1,126

З наведеної таблиці бачимо, що найпопулярнішим напрямом навчання серед іноземних студентів є вивчення економіки як в університетах, так і в закладах вищої професійної освіти (The Netherlands organisation for international cooperation in higher education).

Найвідомішим та найбільш популярним серед іноземних студентів є Маастріхський університет, де навчається 6.836 іноземних студентів, що становить – 51% від загальної кількості студентів цього університету. У 2012-2013 н. р. з 15924 студентів 7455 становили іноземці. На факультетах природничих наук та Вищій школі управління іноземці складають близько 80%, на факультеті мистецьких та соціальних наук – 78%, у Вищій школі бізнесу та економіки – 68%. Особливо хочеться наголосити на тому, що у цьому вищому навчальному закладі 30% викладачів складають іноземці (Maastrich university).

Університети Нідерландів активно співпрацюють з міжнародними європейськими організаціями, основною метою яких є співробітництво між вищими навчальними закладами Європи та забезпечення академічної мобільності. Так, університети Амстердама, Утрехта та Лейдена є членами Ліги Європейських дослідницьких університетів (LERU). Університет Амстердаму є також членом світової мережі дослідницьких університетів 21 століття (Universitas 21), основним напрямком діяльності якої є активізація мобільності студентів через різноманітні програми обміну, літні школи, студентські конференції.

Зростання популярності ВНЗ цієї країни відбувається завдяки прозорості та урегульованості системи вищої освіти та максимальній свободі у сфері наукової діяльності. Важливим кроком

на шляху підтримки міжнародної академічної мобільності студентів, а саме захисту прав іноземних студентів у Нідерландах, стало затвердження Міністерством освіти, культури та науки «Норм поведінки іноземних студентів у вищих навчальних закладах». Цей документ чітко окреслює права та можливості іноземних студентів у Нідерландах, а саме:

- університети мають забезпечити рівні права для вітчизняних та іноземних студентів;
- важливим є повне інформаційне забезпечення іноземних студентів щодо голландської системи освіти в цілому, та кваліфікаційних рівнів, які студент може отримати після завершення того чи іншого університету, також студент повинен володіти інформацією щодо вимог, які висуваються до вступників у вищі навчальні заклади Нідерландів;
- університети мають пропонувати іноземним студентам програми підготовки спеціалістів, акредитовані лише належним чином (Code of Conduct with respect to international students in Dutch higher education).

Також, цей документ пропонує можливі способи вирішення проблем, які виникають у іноземних студентів під час навчання. Відповідно, якщо проаналізувати інформацію, яку надають університети на сторінках своїх сайтів, як правило, ми можемо знайти усю необхідну інформацію щодо характеристики кваліфікаційних рівнів, які отримують студенти після завершення навчання, так і про вартість житла, оформлення імміграційних документів, страхування, тощо.

Висновки. Таким чином, у Нідерландах було створено усі необхідні умови для активізації академічної

мобільності студентів. У першу чергу, варто підкреслити правову та організаційну підтримку іноземних студентів, які навчаються в університетах країни. Цю підтримку забезпечує Нідерландська організація міжнародного співробітництва (Nuffic), яка здійснює міжнародне порівняння та визнання дипломів про освіту, а також надає повну та змістовну інформацію про систему освіти, основні освітні рівні більшості країн світу та їх порівняння з освітніми рівнями у Нідерландах.

Органи державної влади поряд з вищими навчальними закладами країни створюють належні умови для запровадження процесу інтеграції вищої освіти країни у міжнародний освітній простір, шляхом забезпечення академічної мобільності студентів та викладачів, розроблення міжнародних навчальних програм, а також програм спільних дипломів

за участі університетів-партнерів з інших країн. Всі ці процеси відбуваються в умовах забезпечення високої якості освітніх послуг. Також, варто підкреслити, що одним з основних пріоритетів, які ставить перед собою Міністерство освіти, культури та науки є не лише залучення талановитих іноземних студентів до навчання в університетах Нідерландів, а й створення сприятливих умов для їх подальшого успішного працевлаштування. З цією метою розроблено спеціальну програму дій. Значна увага також приділяється процесу зовнішньої мобільності голландських студентів. Певний термін навчання у іноземних університетах має сприяти підготовці до міжнародного ринку праці.

Все це, безумовно, сприяє успішному процесу інтеграції вищої освіти Нідерландів до європейського освітнього простору.

Література

1. **Adoption of the budgets of the Ministry of Education, Culture and Science (VIII) for the year 2012** A publication of the Dutch Ministry of Education, Culture and Science. 2011, 10 p. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.government.nl/ministries/ocw/documents-and-publications/parliamentary-documents/2012/05/25/parliamentary-letter-foreign-students.html>
2. **C. Ching Meza**. Universities in the Netherlands. Facts and figures 2012. – Den Haag. Rathenau Instituut, 2012. – 36p. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.rathenau.nl/en/publications/publication/facts-and-figures-universities-in-the-netherlands.html>
3. **Code of Conduct with respect to international students in Dutch higher education**. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.nuffic.nl/en/about-nuffic/code-of-conduct>
4. **Cost and benefits of internationalisation in higher education**. A publication of the Dutch Ministry of Education, Culture and Science. 2012, 12p. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.government.nl/ministries/ocw/documents-and-publications/parliamentary-documents/2012/05/25/costs-and-benefits-of-internationalisation-in-higher-education.html>
5. **Key figures**. 2007-2011. Education, Culture, Science. A publication of the Dutch Ministry of Education, Culture and Science. 2012, 248p. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.government.nl/documents-and-publications/reports/2012/07/24/key-figures-2007-2011.html>
6. **Maastrich university**. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.maastrichtuniversity.nl/web/Home.htm>
7. **Quality in diversity**. Strategic agenda for higher education, research and science. Dutch Ministry of Education, Culture and Science. 2011, 92 p.
8. **The Accreditation Organisation of the Netherlands and Flanders NVAO**. Mutual recognition of accreditation decisions. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://nvaao.com/mutual_recognition_of_accreditation_decisions
9. **The Netherlands organisation for international cooperation in higher education**. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.nuffic.nl/en/about-nuffic>

References

1. **Adoption of the budgets of the Ministry of Education, Culture and Science (VIII) for the year 2012** A publication of the Dutch Ministry of Education, Culture and Science (2011). Retrieved from <http://www.government.nl/ministries/ocw/documents-and-publications/parliamentary-documents/2012/05/25/parliamentary-letter-foreign-students.html> (in English).
2. **C. Ching Meza** (2012). Universities in the Netherlands. Facts and figures 2012. – Den Haag. Rathenau Instituut, 36 p. Retrieved from <http://www.rathenau.nl/en/publications/publication/facts-and-figures-universities-in-the-netherlands.html> (in English).
3. **Code of Conduct with respect to international students in Dutch higher education**. Retrieved from <http://www.nuffic.nl/en/about-nuffic/code-of-conduct> (in English).
4. **Cost and benefits of internationalisation in higher education** (2012). A publication of the Dutch Ministry of Education, Culture and Science, 12p. Retrieved from <http://www.government.nl/ministries/ocw/documents-and-publications/parliamentary-documents/2012/05/25/costs-and-benefits-of-internationalisation-in-higher-education.html> (in English).

5. **Key figures.** (2012). 2007-2011. Education, Culture, Science. A publication of the Dutch Ministry of Education, Culture and Science, 248p. Retrieved from <http://www.government.nl/documents-and-publications/reports/2012/07/24/key-figures-2007-2011.html> (in English).

6. **Maastrich university.** Retrieved from <http://www.maastrichtuniversity.nl/web/Home.htm> (in English).

7. **Quality in diversity.** (2011). Strategic agenda for higher education, research and science. Dutch Ministry of Education, Culture and Science, 92 p. (in English).

8. **The Accreditation Organisation of the Netherlands and Flanders NVAO.** Mutual recognition of accreditation decisions. Retrieved from http://nvaio.com/mutual_recognition_of_accreditation_decisions (in English).

9. **The Netherlands organisation for international cooperation in higher education.** Retrieved from <http://www.nuffic.nl/en/about-nuffic> (in English).

Л. И. Заяц

ИНТЕГРАЦИЯ УНИВЕРСИТЕТОВ НИДЕРЛАНДОВ В МЕЖДУНАРОДНОЕ ОБРАЗОВАТЕЛЬНОЕ ПРОСТРАНСТВО

Посвящено процессу интеграции высшего образования Нидерландов в международное образовательное пространство, в частности университетов этой страны. На основе анализа нормативных документов Министерства образования, культуры и науки Нидерландов, а также статистических данных голландских научных организаций автор определяет ключевые этапы процесса интеграции высшего образования Нидерландов в европейское образовательное пространство, а также характеризует особенности обеспечения академической мобильности и внедрения совместных программ обучения и присвоения совместных дипломов, что является важным компонентом на пути внедрения Болонских преобразований.

Ключевые слова: академическая мобильность; европейское пространство высшего образования; Нидерландская организация международного сотрудничества в отрасли высшего образования (Nuffic); совместные программы обучения; университетское образование Нидерландов.

L. Zaiats

THE NETHERLANDS UNIVERSITIES INTEGRATION INTO THE INTERNATIONAL EDUCATIONAL AREA

The article is devoted to the process of the Netherlands university integration into the international educational area. The author outlines the key stages of the Netherlands higher education integration into European educational area, as well as, characterizes the academic mobility ensuring and providing of the joint academic programs and joint degrees (important component of the Bologna reforms implementation) on the base of the analysis of the regulatory documents of the Ministry of Education, Culture and Science of the Netherlands and statistical data of the research organisations.

All necessary conditions were created in the Netherlands for students academic mobility activation. The legal and organizational support for international students is very important. This support is provided by the Netherlands organization for international cooperation in higher education (Nuffic). Nuffic realizes international comparison and recognition of graduate degrees and provides information about educational systems and degrees in many countries.

The Dutch authorities and universities create conditions for higher education integration into international education area with help of providing students and teachers academic mobility, working out international curriculum and joint degrees with foreign partner universities. Process of integration takes place in conditions of the providing high quality education.

One of the main priorities of the Ministry of Education, Culture and Science is not only to attract talented foreign students to study in the Netherlands universities but also to create conditions for their further successful employment.

Much attention is also paid to the external mobility of the Netherlands students.

These activities contribute to the success of the Netherlands higher education integration into the European Higher Education Area.

Key words: academic mobility; European Higher Education Area (EHEA); joint academic programs; the Netherlands organisation for international cooperation in higher education (Nuffic); the university education of the Netherlands.

Рецензенти

Чернуха Н. М. – д. пед. н., проф.,
Ольшанський Д. В. – к. пед. н., доц.

Стаття надійшла до редакції 25.06.2014

ТЕНДЕНЦІЇ ІНФОРМАТИЗАЦІЇ ШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ У РЕСПУБЛІЦІ ПОЛЬЩА

Розглядається становлення і етапи розвитку інформатизації шкільної освіти у Республіці Польща в умовах євроінтеграції. Досліджуються основні напрями реалізації загальнонаціональних урядових програм Польщі з комп'ютеризації навчальних закладів середньої освіти, діяльність освітніх проектів європейських структурних фондів з використання ІКТ у навчальному процесі. Розкриваються основні тенденції розвитку інформатизації середньої школи у Республіці Польща.

Ключові слова: ІКТ-компетентність вчителів; інформатизація шкільної освіти; медіаосвіта; тенденції розвитку інформатизації шкільної освіти.

Постановка проблеми. В сучасних умовах інтеграції України в єдиний освітній простір Європейського співтовариства вартий уваги досвід Польщі, країни, традиційно та історично спорідненої, що є державою-членом ЄС з 2004 року. Завдяки вступу до Європейського Союзу Польща отримала нові можливості для ефективної інтеграції до спільноти інформаційного суспільства. Таким чином, розвиток інформатизації суспільного життя у країні, зокрема інформатизації шкільної освіти рухається у векторі політики Європейського союзу у галузі інформаційного суспільства та економіки, заснованої на знаннях. Урядові документи, плани та стратегії Республіки Польща за останні півтора десятиліття, що стосуються інформатизації шкільної освіти в країні, направлені на підвищення ролі освіти у суспільстві і забезпечення високої якості та узгодженості соціальної політики із ключовими пріоритетами програм ЄС.

Розробленість теми. Аспектам інформатизації шкільної освіти у Республіці Польща присвячені роботи польських науковців та практиків, що зосередили свою увагу на розбудові педагогічних засад процесів інформатизації та комп'ютеризації середньої освіти в умовах євроінтеграції. Ілона Кошч (Iłona Kość), Йозеф Беднарек (Józef Bednarek), Яніна Космала (Janina Kosmala) аналізують трансформаційні процеси, що відбуваються у системі освіти Польщі в інтеграції з Європейським Союзом; Броніслав Семеніцькі (Bronisław Siemieniecki), Єльжбета Перзицька (Elżbieta Perzycka), Домінік Баторський (Dominik Batorski), Мачей Сисло (Maciej M. Sysło), Єва Гурбієль (Ewa Gurbiel), Гражина Хардт-Олейничак (Grażyna Hardt-Olejniczak), Єва Колецук (Ewa Kołczyk) вивчають дидактичні питання навчання інформатики й інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ) у школі; проблемам підвищення ІКТ-компетентності вчителів присвячені роботи таких вчених, як: Марія Гроінвальд (Maria Groenwald), Анджей Новак (Andrzej Nowak), Ізабела Ярош (Izabela Jaros), Олександр Пецух (Aleksander A. Piesuch); питання медіаосвіти у школі висвітлені у працях таких польських авторів, як: Анджей Богай (Andrzej Bogaj), Юстина Венлож (Justyna

Wenglorz), Зоф'я Жуковська (Zofia Żukowska); введення елементів дистанційного навчання у середню освіту вивчають Кшиштоф Вінніцкі (Krzysztof Winnicki), Емілія Мусіал (Emilia Musiał), Станіслав Южчик (Stanisław Juszczyk), Збігнев Осінські (Zbigniew Osieński) та інші.

Метою статті є характеристика тенденцій розвитку інформатизації шкільної освіти у Республіці Польща в умовах євроінтеграції наприкінці ХХ – початку ХХІ століть.

Етапи інформатизації шкільної освіти у Республіці Польща. Першим етапом (етап організаційно-правового становлення) інформатизації шкільної освіти у Польщі ми вважаємо 1999–2003 роки, що стали початком низки системних заходів у сфері освіти, спрямованих на подолання відставання освітніх можливостей Польщі у порівнянні з п'ятнадцятьма країнами ЄС. Найбільшим проривом для впровадження ІКТ у всі сфери життя польського суспільства і, зокрема, в освіту, польські науковці вважають Резолюцію польського Сейму 2000 року «Про побудову інформаційного суспільства в Польщі» (№ 22, роз. 448), де йдеться, зокрема, про необхідність розробки принципів загального доступу та використання мережі Інтернет, а також плану розвитку ІТ-освіти дітей та молоді (Gajewski J., 2003). Того ж року уряд Польської Республіки видав документ «Цілі та напрями розвитку інформаційного суспільства в Польщі», за яким завданням освіти у межах розвитку інформаційного суспільства є «...адаптація програм загальної освіти для впровадження знань основ електронної обробки інформації. Система створення знань, система освіти, що формується стосовно вимог інформаційної цивілізації, має виховувати людину, здатну функціонувати в цій цивілізації, таку, що вміє створювати інформацію і знання, має потенціал для їхнього використання, готова впроваджувати сучасні інформаційні та мультимедійні методи у навчання, а також у суспільне та економічне життя» (Cele i kierunki rozwoju, 2000, с. 110).

З 1999 року по 2005 рік за ініціативи Президента Республіки Польща проходив проект «Інтернет у школах» (*Internet w szkołach*) (<http://www.pfun.pan.pl/>): школи отримали обладнання для 605